

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 16. kesäkuuta 2025
(OR. en)

10300/25
ADD 7

Toimielinten välinen asia:
2025/0162 (NLE)

AELE 53
CH 19
MI 400

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	13. kesäkuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 309 annex
Asia:	LIITE asiakirjaan Ehdotus neuvoston päätökseksi laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisten suhteiden lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 309 - Annex 7.

Encl.: COM(2025) 309 annex

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 13.6.2025
COM(2025) 309 final

ANNEX 7

LIITE

asiakirjaan

Ehdotus neuvoston päätökseksi

**laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisen suhteen lujittamiseksi,
syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa**

EUROOPAN UNIONIN JA SVEITSIN VALALIITON VÄLINEN SOPIMUS
TERVEYSASIOISTA

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',

ja

SVEITSIN VALALIITTO, jäljempänä 'Sveitsi',

jäljempänä 'osapuolet', jotka

HALUAVAT edistää yhteistyötä osapuolten väestön terveyden hyväksi, erityisesti valtioiden rajat ylittäviin vakaviin terveysuhkiin valmistautumiseksi ja niihin vastaamiseksi,

OTTAVAT HUOMIOON, että terveysuhat eivät pysähdy kansallisille rajoille, joita useilla unionin jäsenvaltioilla on Sveitsin kanssa, ja että merkittävä määrä henkilöitä ylittää päivittäin yhteiset rajat ja että parempi asiantuntemuksen vaihto rajat ylittävistä vakavista terveysuhista on näin ollen yhteisen edun mukaista,

AIKOVAT PÄÄTTÄVÄISESTI vastata mahdollisimman tehokkaasti valtioiden rajat ylittäviin vakaviin terveysuhkiin muun muassa vaihtamalla tietoja yhteisten järjestelmien ja epidemiologisen seurannan keskinäisten valmiuksien avulla;

OTTAVAT HUOMIOON, että Sveitsin osallistuminen sairauksien ehkäisyyn ja torjuntaan liittyviin unionin elimiin, virastoihin ja rakenteisiin sekä valvonta- ja hälytysverkostoihin ja samankaltaisten valmius- ja reagointimekanismien soveltaminen valtioiden rajat ylittävien vakavien terveysuhkien ehkäisemiseen ja torjuntaan parantaa osapuolten väestöjen terveydensuojelun tasoa;

TOTEAVAT, että osapuolten kahdenvälisen terveys sopimuksen olisi tarjottava selkeä ja vahva oikeudellinen perusta terveysturvallisuutta koskevalle yhteistyölle,

OTTAVAT HUOMIOON, että unioni on luonut mekanismeja ja rakenteita rajatylittävien vakavien terveysuhkien ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumisen ja reagoinnin koordinoimiseksi ja että Sveitsin osallistuminen näihin mekanismeihin ja rakenteisiin voisi hyödyttää molempia osapuolia,

TOTEAVAT, että ammatillista asiantuntemusta koskevan vaihdon edistäminen osapuolten välillä, myös tilapäisten siirtojen avulla, hyödyttää molempia osapuolia,

OTTAVAT HUOMIOON, että on luotu oikeusperusta Sveitsin osallistumiselle unionin ohjelmiin, muun muassa EU4Health-ohjelmaan, ja TOTEAVAT, että on tärkeää edistää osapuolten välistä yhteistyötä terveyteen liittyvissä asioissa, jotka kuuluvat tämän sopimuksen sekä Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävän Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen soveltamisalaan,

JAKAVAT EU4Health-ohjelman yleiset tavoitteet, OTTAVAT HUOMIOON osapuolten yhteiset tavoitteet, arvot ja vahvat yhteydet terveyden alalla,

TOTEAVAT osapuolten yhteisen halun kehittää, vahvistaa, edistää ja laajentaa suhteitaan ja yhteistyötään tällä alalla,

OTTAVAT HUOMIOON, että tiiviimpi valtioiden rajat ylittäviä vakavia terveysuhkia koskeva yhteistyö ja Sveitsin osallistuminen Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskukseen, jäljempänä 'keskus', parantavat osapuolten väestön terveydensuojelun tasoa ja että Sveitsin osallistumiseen keskukseen olisi sisällyttävä rahoitusosuus, joka on vahvistettava kullekin ohjelmakaudelle,

OVAT VALMIITA tutkimaan mahdollisuutta laajentaa yhteistyötään muihin terveyteen liittyviin asioihin tulevaisuudessa,

OVAT PÄÄTTÄNEET lujittaa osapuolten välistä yhteistyötä tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla samojen sääntöjen perusteella, joita sovelletaan unionissa, säilyttäen samalla osapuolten ja niiden toimielinten riippumattomuuden ja Sveitsin osalta suoraan kansanvaltaan ja federalismiin perustuvien periaatteiden noudattamisen,

TOTEAVAT, että tämä sopimus ei muodosta sopimusta niillä unionin sisämarkkinoihin liittyvillä aloilla, joihin Sveitsi osallistuu,

KATSOVAT, että tähän sopimukseen on kuitenkin syytä soveltaa analogisesti niitä institutionaalisia määräyksiä koskevia periaatteita, jotka ovat yhteisiä niiden sopimusten kanssa, jotka on tehty tai joita aiotaan tehdä niillä sisämarkkinoihin liittyvillä aloilla, joihin Sveitsi osallistuu;

VAHVISTAVAT, että Sveitsin valaliiton korkeimmalla oikeudella ja kaikilla muilla Sveitsin tuomioistuimilla sekä jäsenvaltioiden tuomioistuimilla ja Euroopan unionin tuomioistuimilla on edelleen toimivalta tulkita tätä sopimusta yksittäisissä tapauksissa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 ARTIKLA

Tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa osapuolten välistä yhteistyötä, jonka tavoitteena on

- a) unionin jäsenvaltioiden ja Sveitsin väestön terveyden suojeleminen;
- b) laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta edistämällä niiden syiden, leviämisen ja ehkäisemisen tutkimusta sekä edistämällä terveysvalistusta ja terveysosaamista;
- c) rajatylittävien vakavien terveysuhkien johdonmukaisen korkeatasoisen valvonnan varmistaminen osapuolten alueilla sekä osapuolten tällaisia uhkia koskevien hälytysjärjestelmien ja uhkiin reagoimisen koordinointi.

2 ARTIKLA

Soveltamisala

Osapuolet vahvistavat ja laajentavat yhteistyötään terveysturvallisuuden alalla. Yhteistyön soveltamisala rajoittuu seuraaviin aloihin:

- valtioiden rajat ylittäviä vakavia terveysuhkia koskevat terveysturvallisuusmekanismit
- Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus, jäljempänä 'keskus'.

3 ARTIKLA

Yhteistyö

Osapuolet tekevät yhteistyötä, vaihtavat tietoja ja koordinoivat rajatylittäviä vakavia terveysuhkia koskevaa politiikkaansa liitteessä I mainituissa unionin säädöksissä säädettyjen mekanismien ja rakenteiden avulla, erityisesti unionin seuranta- ja hälytysverkostojen sekä tartuntatautien ehkäisyä ja torjuntaa koskevien valmius- ja reagointimekanismien avulla. Osapuolet vahvistavat yleistä yhteistyötään terveysturvallisuuden alalla, muun muassa epidemiologisessa seurannassa, hätätilanteisiin varautumisen ja reagoinnin parantamiseksi.

2 LUKU

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

4 ARTIKLA

Yleinen sisältö

Osapuolten oikeusvarmuuden takaamiseksi tässä sopimuksessa vahvistetun yhteistyön osalta ja kansainvälisen oikeuden periaatteet huomioon ottaen tässä luvussa vahvistetaan institutionaaliset ratkaisut, jotka vastaavat niitä kahdenvälisiä sopimuksia, jotka on tehty tai jotka on määrä tehdä niillä sisämarkkinoiden aloilla, joihin Sveitsi osallistuu, tämän sopimuksen soveltamisalaa muuttamatta, erityisesti seuraavia:

- a) menettely tämän sopimuksen mukauttamiseksi tämän sopimuksen kannalta merkityksellisiin unionin säädöksiin;
- b) tämän sopimuksen ja niiden unionin säädösten, joihin I liitteessä viitataan, yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen;
- c) tämän sopimuksen valvonta ja soveltaminen; sekä
- d) tähän sopimukseen liittyvien riitojen ratkaiseminen.

5 ARTIKLA

Osallistuminen unionin säädösten laatimiseen ("päättösten valmistelu")

1. Laatiessaan ehdotusta unionin säädökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', mukaisesti tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla alalla Euroopan komissio, jäljempänä 'komissio', ilmoittaa siitä Sveitsille ja kuulee epävirallisesti Sveitsin asiantuntijoita samalla tavoin kuin se pyytää unionin jäsenvaltioiden asiantuntijoilta näkemyksiä laatiessaan ehdotuksiaan.

Toisen osapuolen pyynnöstä asiasta on keskusteltava alustavasti sekakomiteassa.

Unionin säädöksen antamista edeltävän vaiheen merkittävänä ajankohtina osapuolet vaihtavat toisen osapuolen sitä pyytäessä näkemyksiä uudelleen sekakomiteassa jatkuvaa tietojenanto- ja kuulemismenettelyä noudattaen.

2. Valmistellessaan SEUT-sopimuksen mukaisesti delegoituja säädöksiä, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia unionin perussäädöksiä, komissio varmistaa, että Sveitsi osallistuu mahdollisimman laajasti säädösehdotusten valmisteluun, ja kuulee Sveitsin asiantuntijoita samoin perustein kuin se kuulee unionin jäsenvaltioiden asiantuntijoita.

3. Valmistellessaan SEUT-sopimuksen mukaisesti täytäntöönpanosäädöksiä, jotka koskevat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia unionin perussäädöksiä, komissio varmistaa, että Sveitsi osallistuu mahdollisimman laajasti niiden säädösehdotusten valmisteluun, jotka toimitetaan myöhemmin komiteoille, jotka avustavat komissiota tämän käyttäessä täytäntöönpanovaltaansa, ja kuulee Sveitsin asiantuntijoita samoin perustein kuin se kuulee unionin jäsenvaltioiden asiantuntijoita.

4. Sveitsin asiantuntijat osallistuvat sellaiseen komiteoiden työhön, joka ei kuulu 2 ja 3 kohdan soveltamisalaan, jos se on tarpeen tämän sopimuksen moitteettoman toiminnan kannalta. Sekakomitea laatii ja saattaa ajan tasalle luettelon näistä komiteoista ja tarvittaessa muista samankaltaisista komiteoista.

5. Tätä artiklaa ei sovelleta 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen soveltamisalaan kuuluviin unionin säädöksiin eikä niiden säännöksiin.

6 ARTIKLA

Unionin säädösten sisällyttäminen sopimukseen

1. Tässä sopimuksessa määritettyä yhteistyötä koskevan oikeusvarmuuden ja lainsäädännön yhtenäisyyden takaamiseksi Sveitsi ja unioni varmistavat, että tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla annetut unionin säädökset sisällytetään tähän sopimukseen mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen.

2. Kun unionin säädökset on sisällytetty tähän sopimukseen 4 kohdan mukaisesti, ne ovat osa Sveitsin oikeusjärjestystä, jollei tapauksen mukaan sekakomitean päättämistä mukautuksista muuta johdu.

3. Hyväksyessään tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan säädöksen unioni ilmoittaa siitä Sveitsille mahdollisimman pian sekakomitean välityksellä. Sekakomitea järjestää kyseessä olevasta aiheesta näkemysten vaihdon jommankumman osapuolen pyynnöstä.

4. Sekakomitea tekee ratkaisunsa 1 kohdan mukaisesti hyväksymällä mahdollisimman pian päätöksen tämän sopimuksen liitteen I muuttamisesta sekä tarvittavista mukautuksista.
5. Edellä 1 kohdassa määrättyä velvoitetta ei sovelleta sellaisiin unionin säädöksiin tai niiden säännöksiin, jotka kuuluvat jonkin poikkeuksen soveltamisalaan. Tämä sopimus ei sisällä poikkeusta.
6. Jollei 7 artiklasta muuta johdu, sekakomitean 4 kohdan nojalla tekemät päätökset tulevat voimaan välittömästi, mutta eivät missään tapauksessa ennen sitä päivää, jona vastaavaa unionin säädöstä aletaan soveltaa unionissa.
7. Päätöksenteon helpottamiseksi osapuolet tekevät vilpittömässä mielessä yhteistyötä koko tässä artiklassa määrätyn menettelyn ajan.

7 ARTIKLA

Sveitsin perustuslaillisten velvoitteiden täyttäminen

1. Sveitsi ilmoittaa 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun näkemysten vaihdon yhteydessä unionille, edellyttäkö 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun päätöksen sitovuus sitä, että Sveitsi täyttää perustuslailliset velvoitteensa.
2. Jos Sveitsin on täytettävä perustuslailliset velvoitteensa, jotta 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu päätöksestä tulee sitova, Sveitsin on tehtävä se enintään kahden vuoden kuluessa 1 kohdassa määrättyjen tietojen antamisesta, paitsi jos käynnistetään kansanäänestysmenettely, jolloin tätä määräaika pidennetään yhdellä vuodella.

3. Siihen asti, että Sveitsi ilmoittaa täyttäneensä perustuslailliset velvoitteensa, osapuolet soveltavat väliaikaisesti 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua päätöstä, paitsi jos Sveitsi ilmoittaa unionille, että päätöksen väliaikainen soveltaminen ei ole mahdollista, ja perustelee tämän. Väliaikainen soveltaminen ei missään tapauksessa ole mahdollista ennen sitä päivää, jona vastaavaa unionin säädöstä aletaan soveltaa unionissa.
4. Sveitsin on ilmoitettava unionille viipymättä sekakomitean välityksellä, kun se on täyttänyt 1 kohdassa tarkoitetut perustuslailliset velvoitteensa.
5. Päätös tulee voimaan päivänä, jona 4 kohdassa tarkoitettu ilmoitus annetaan, mutta ei missään tapauksessa ennen päivää, jona vastaavaa unionin säädöstä aletaan soveltaa unionissa.

8 ARTIKLA

Viittaukset alueisiin

Jos tähän sopimukseen sisällytetyissä unionin säädöksissä viitataan ”Euroopan unionin” tai ”unionin” alueeseen, viittauksia pidetään tätä sopimusta sovellettaessa viittauksina 20 artiklassa tarkoitettuihin alueisiin.

9 ARTIKLA

Viittaukset unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin

Jos tähän sopimukseen sisällytetyissä unionin säädöksissä viitataan unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin, viittauksia pidetään tätä sopimusta sovellettaessa viittauksina unionin jäsenvaltioiden ja Sveitsin kansalaisiin.

10 ARTIKLA

Unionin säädösten voimaantulo ja täytäntöönpano

Tähän sopimukseen sisällytettyjen unionin säädösten säännökset, jotka koskevat niiden voimaantuloa tai täytäntöönpanoa, eivät ole tämän sopimuksen kannalta merkityksellisiä. Sveitsiä koskevat määräajat ja päivämäärät unionin säädösten tähän sopimukseen sisällyttämistä koskevien päätösten voimaan saattamiselle ja täytäntöönpanolle ovat 6 artiklan 6 kohdan ja 7 artiklan 5 kohdan sekä siirtymäjärjestelyjä koskevien määräysten mukaiset.

11 ARTIKLA

Unionin säädösten vastaanottajat

Tähän sopimukseen sisällytettyjen unionin säädösten säännökset, jotka osoittavat, että ne on osoitettu unionin jäsenvaltioille, eivät ole tämän sopimuksen kannalta merkityksellisiä.

12 ARTIKLA

Yhdenmukaisen tulkinnan periaate

1. Edellä 4 artiklassa vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi ja kansainvälisen julkisoikeuden periaatteiden mukaisesti tätä sopimusta ja niitä unionin säädöksiä, joihin siinä viitataan, tulkitaan ja sovelletaan yhdenmukaisesti tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.
2. Unionin säädöksiä, joihin liitteessä I viitataan, ja tämän sopimuksen määräyksiä, mikäli niiden soveltamiseen liittyy unionin oikeuden käsitteitä, tulkitaan ja sovelletaan sekä tämän sopimusten allekirjoittamista edeltävän että sen jälkeisen Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

13 ARTIKLA

Tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen periaate

1. Komissio ja Sveitsin toimivaltaiset viranomaiset tekevät yhteistyötä ja avustavat toisiaan tämän sopimuksen soveltamisen valvonnan varmistamisessa. Ne voivat vaihtaa tietoja tämän sopimuksen soveltamisen valvontaa koskevista toimista. Ne voivat vaihtaa näkemyksiä ja keskustella yhteistä etua koskevista kysymyksistä.

2. Kumpikin osapuoli toteuttaa tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen tämän sopimuksen tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen alueellaan.
3. Osapuolet valvovat yhdessä tämän sopimuksen soveltamista sekakomiteassa. Jos komissio tai Sveitsin toimivaltaiset viranomaiset saavat tiedon sopimuksen virheellisestä soveltamisesta, asia voidaan saattaa sekakomitean käsiteltäväksi hyväksyttävän ratkaisun löytämiseksi.
4. Komissio ja Sveitsin toimivaltaiset viranomaiset seuraavat, miten toinen osapuoli soveltaa tätä sopimusta. Tällöin sovelletaan 15 artiklassa määrättyä menettelyä.

14 ARTIKLA

Yksinomaisuusperiaate

Osapuolet sitoutuvat olemaan saattamatta tämän sopimuksen tai liitteessä I tarkoitettujen unionin säädösten tulkintaa tai soveltamista koskevaa riitaa tai tapauksen mukaan tämän sopimuksen perusteella tehdyn komission päätöksen yhdenmukaisuutta tämän sopimuksen kanssa koskevaa riitaa ratkaistavaksi millään muulla kuin tässä sopimuksessa määrätyillä ratkaisukeinoilla.

15 ARTIKLA

Menettely tulkinta- tai soveltamisvaikeuksissa

1. Jos tämän sopimuksen tai jonkin liitteessä I viitatus unionin säädöksen tulkinnassa tai soveltamisessa on ongelmia, osapuolet neuvottelevat keskenään sekakomiteassa molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi. Tätä varten sekakomitealle annetaan kaikki hyödylliset tiedot, jotta se voi tarkastella tilannetta yksityiskohtaisesti. Sekakomitea tarkastelee kaikkia mahdollisuuksia, joiden avulla tämän sopimuksen moitteeton toiminta voi jatkua.
2. Jos sekakomitea ei pysty löytämään ratkaisua 1 kohdassa tarkoitettuun ongelmaan kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona ongelma on saatettu sen käsiteltäväksi, kumpi tahansa osapuolista voi pyytää välitysoikeutta ratkaisemaan riidan välitysoikeudesta tehdyssä pöytäkirjassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.
3. Jos riita herättää kysymyksen jonkin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun määräyksen tulkinnasta tai soveltamisesta ja jos kyseisen määräyksen tulkinnalla on merkitystä riidan ratkaisemisen kannalta ja se on tarpeen välitysoikeuden ratkaisun kannalta, välitysoikeus saattaa kysymyksen Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos riita herättää kysymyksen sellaisen määräyksen tulkinnasta tai soveltamisesta, joka kuuluu dynaamista yhdenmukaistamista koskevasta velvoitteesta 6 artiklan 5 kohdassa myönnetyn poikkeuksen soveltamisalaan eikä koske unionin oikeuden käsitteiden tulkintaa tai soveltamista, välitysoikeus ratkaisee riidan saattamatta sitä Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

4. Jos välitysoikeus saattaa kysymyksen Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi 3 kohdan mukaisesti,

- a) Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo välitysoikeutta; ja
- b) Sveitsillä on samat oikeudet kuin jäsenvaltioilla ja unionin toimielimillä, ja siihen sovelletaan soveltuvin osin samoja menettelyjä Euroopan unionin tuomioistuimessa.

5. Kumpikin osapuoli toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet välitysoikeuden ratkaisun noudattamiseksi vilpittömässä mielessä. Osapuolen, jonka välitysoikeus on todennut jättäneen noudattamatta tätä sopimusta, on ilmoitettava toiselle osapuolelle sekakomitean välityksellä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitysoikeuden päätöksen noudattamiseksi.

16 ARTIKLA

Korvaavat toimenpiteet

1. Jos osapuoli, jonka välitysoikeus on todennut jättäneen noudattamatta tätä sopimusta, ei ilmoita toiselle osapuolelle välitysoikeudesta tehdyssä pöytäkirjassa olevan IV.2 artiklan 6 kohdan mukaisesti asetetussa kohtuullisessa määräajassa toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitysoikeuden päätöksen noudattamiseksi, tai jos toinen osapuoli katsoo, että ilmoitetut toimenpiteet eivät ole välitysoikeuden päätöksen mukaisia, toinen osapuoli voi mahdollisen epätasapainon korjaamiseksi toteuttaa oikeasuhteisia korvaavia toimenpiteitä. Korvaavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa ainoastaan tämän sopimuksen puitteissa tai ...kuun... päivänä... tehdyn Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen Sveitsin valaliiton osallistumista unionin ohjelmiin koskevan sopimuksen, jäljempänä 'sopimus Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin', 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 20 artiklan 4 kohdan mukaisesti siltä osin kuin on kyse Sveitsin osallistumisesta unionin terveystalan toimintaohjelmaan¹. Korvaavia toimenpiteitä toteuttavan osapuolen on ilmoitettava korvaavista toimenpiteistä osapuolelle, jonka välitysoikeus on todennut jättäneen noudattamatta sopimusta, ja täsmennettävä toimet ilmoituksessa. Korvaavat toimenpiteet tulevat voimaan kolmen kuukauden kuluttua ilmoituksen päivästä.

¹ Kaudella 2021–2027 tämä on EU4Health-ohjelma, joka on perustettu unionin terveystalan toimintaohjelman (EU4Health) perustamisesta kaudeksi 2021–2027 ja asetuksen (EU) N:o 282/2014 kumoamisesta 24 päivänä maaliskuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/522. (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 1).

2. Jos sekakomitea ei ole kuukauden kuluessa suunnitelluista korvaavista toimenpiteistä ilmoittamisesta tehnyt päätöstä näiden korvaavien toimenpiteiden keskeyttämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta, kumpi tahansa osapuoli voi esittää välitysoikeudelle kysymyksen korvaavien toimenpiteiden oikeasuhteisuudesta välitysoikeudesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti.
3. Välitysoikeus päättää asiasta välitysoikeudesta tehdyn pöytäkirjan III.8 artiklan 4 kohdassa määrättyssä määräajassa.
4. Korvaavilla toimenpiteillä ei ole taannehtivaa vaikutusta. Erityisesti on säilytettävä yksityishenkilöiden ja talouden toimijoiden jo ennen korvaavien toimenpiteiden voimaantuloa saamat oikeudet ja velvollisuudet.

17 ARTIKLA

Lainkäyttöalueiden välinen yhteistyö

1. Yhdenmukaisen tulkinnan edistämiseksi Sveitsin liittovaltion korkein oikeus ja Euroopan unionin tuomioistuin sopivat vuoropuhelusta ja sen yksityiskohtaisista säännöistä.
2. Sveitsillä on oikeus toimittaa Euroopan unionin tuomioistuimelle kirjelmiä tai kirjallisia huomautuksia tapauksissa, joissa jokin unionin jäsenvaltion tuomioistuin saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi kysymyksen tämän sopimuksen tai jonkin liitteessä I mainitun unionin säädöksen säännöksen tulkinnasta saadakseen asiasta ennakkoratkaisun.

18 ARTIKLA

Täytäntöönpano

1. Osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat yleiset ja erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta aiheutuvien velvoitteiden täyttämisen ja pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa sen tarkoituksen saavuttamisen.
2. Osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet liitteessä I mainituilla unionin säädöksillä tavoiteltujen tulosten varmistamiseksi ja pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa niiden tavoitteiden saavuttamisen.

19 ARTIKLA

Sekakomitea

1. Perustetaan sekakomitea.

Sekakomitea koostuu osapuolten edustajista.

2. Sekakomitean puheenjohtajina toimivat Euroopan unionin edustaja ja Sveitsin edustaja.
3. Sekakomitealla on seuraavat tehtävät:
 - a) sen tulee varmistaa tämän sopimuksen moitteeton toiminta ja tehokas hallinnointi ja soveltaminen;

- b) se voi vaihtaa tietoja ja järjestää kuulemisia tähän sopimukseen ja sen taloudellisiin näkökohtiin liittyvistä kysymyksistä;
- c) sen tulee toimia osapuolten välisenä foorumina keskinäistä kuulemistä ja jatkuvaa tietojenvaihtoa varten erityisesti tämän sopimuksen tai liitteessä I mainitun unionin säädöksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien vaikeuksien ratkaisemiseksi 15 artiklan mukaisesti;
- d) sen tulee varmistaa yhteistyössä Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin tehdyllä sopimuksella perustetun sekakomitean, jäljempänä 'unionin ohjelmiin osallistumista käsittelevä sekakomitea', kanssa Sveitsin unionin terveysalan toimintaohjelmaan osallistumisen moitteeton toiminta ja tosiasiallinen täytäntöönpano ainoastaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa; tätä varten sekakomitea ilmoittaa unionin ohjelmiin osallistumista käsittelevälle sekakomitealle, kun
 - i) sopimukseen Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin on hyväksyttävä uusi pöytäkirja unionin terveysalan toimintaohjelmasta;
 - ii) pöytäkirjaa on muutettava tämän sopimuksen soveltamisalan muutosten vuoksi;
 - iii) sekakomitean kokousten esityslistalla on tähän ohjelmaan liittyviä asioita;
- e) sen tulee antaa osapuolille suosituksia tätä sopimusta koskevissa asioissa;
- f) sen tulee tehdä päätöksiä tämän sopimuksen mukaisesti;

- g) jos Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 7, jäljempänä 'pöytäkirja N:o 7', olevia 1–6, 10–15, 17 tai 18 artiklaa muutetaan, sekakomitea muuttaa lisäystä vastaavasti; sekä
- h) sen tulee käyttää muuta sille tässä sopimuksessa annettua toimivaltaa.
4. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti.

Päätökset sitovat osapuolia, joiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanemiseksi.

5. Sekakomitea kokoontuu vähintään kerran vuodessa, vuorotellen Brysselissä ja Bernissä, elleivät puheenjohtajat toisin päättä. Se kokoontuu myös jommankumman osapuolen pyynnöstä. Puheenjohtajat voivat sopia, että sekakomitean kokous pidetään video- tai etäkokouksena.
6. Sekakomitea vahvistaa työjärjestyksensä ensimmäisessä kokouksessaan ja saattaa sen tarvittaessa ajan tasalle.
7. Sekakomitea voi päättää perustaa työ- tai asiantuntijaryhmiä auttamaan sitä tehtäviensä hoitamisessa.

3 LUKU

LOPPUMÄÄRÄYKSET

20 ARTIKLA

Alueellinen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan alueeseen, johon sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja SEUT-sopimusta niissä määrätyin edellytyksin, sekä Sveitsin alueeseen.

21 ARTIKLA

Sopimuksen uudelleentarkastelu

1. Osapuolet tarkastelevat säännöllisesti tämän sopimuksen toimintaa sekakomiteassa ja voivat harkita sen tarkistamista, erityisesti yhteistyön parantamiseksi tai sen laajentamiseksi koskemaan muita terveyteen liittyviä kysymyksiä.
2. Osapuolet voivat tällaisten mahdollisten pohdintojen perusteella aloittaa neuvottelut omien sisäisten menettelyjensä mukaisesti sopimuksen tarkistamiseksi.
3. Neuvottelujen tulos edellyttää osapuolten ratifiointia tai hyväksyntää niiden omien sisäisten menettelyjen mukaisesti.

22 ARTIKLA

Salassapitovelvollisuus

Osapuolten edustajat, asiantuntijat ja muut virkailijat eivät saa tehtävistään luopumisen jälkeenkään ilmaista tämän sopimuksen osalta saamiaan salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja.

23 ARTIKLA

Turvallisuusluokitellut tiedot ja arkaluonteiset turvallisuusluokittelemattomat tiedot

1. Mitään tässä sopimuksessa määrättyä ei saa tulkita vaatimukseksi siitä, että osapuolen on annettava saataville turvallisuusluokiteltuja tietoja.
2. Turvallisuusluokiteltuja tietoja tai aineistoja, joita osapuolet toimittavat tai vaihtavat keskenään tämän sopimuksen mukaisesti, käsitellään ja suojataan turvaluokiteltujen tietojen vaihtoon sovellettavista turvallisuusmenettelyistä Brysselissä 28 päivänä huhtikuuta 2008 tehdyn Sveitsin valaliiton ja Euroopan unionin välisen sopimuksen ja sen täytäntöönpanemiseksi tehtyjen turvallisuusjärjestelyjen mukaisesti.
3. Sekakomitea antaa päätöksellä käsittelyohjeet osapuolten vaihtamien arkaluonteisten turvallisuusluokittelemattomien tietojen suojaamisen varmistamiseksi.

24 ARTIKLA

Liitteet, lisäykset ja pöytäkirjat

Tämän sopimuksen liitteet, lisäykset ja pöytäkirjat ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

25 ARTIKLA

Rahoitusosuus

1. Sveitsi osallistuu tämän artiklan ja liitteen II mukaisesti unionin virastojen toimien, tietojärjestelmien ja muiden sellaisten liitteessä II olevassa 1 artiklassa mainittujen toimien rahoitukseen, joihin sillä on mahdollisuus osallistua.

Sekakomitea voi tehdä päätöksen liitteen II muuttamisesta.

2. Unioni voi keskeyttää Sveitsin osallistumisen tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin toimiin milloin tahansa, jos Sveitsi ei noudata maksumääräaika liitteessä II olevassa 2 artiklassa vahvistettujen maksuehtojen mukaisesti.

Jos Sveitsi ei noudata maksumääräaika, unioni lähettää Sveitsille virallisen muistutuskirjeen. Jos maksua ei suoriteta kokonaan 30 päivän kuluessa virallisen muistutuskirjeen vastaanottamisesta, unioni voi keskeyttää Sveitsin osallistumisen kyseiseen toimeen.

3. Rahoitusosuus koostuu seuraavien summasta:

- a) toiminnallinen rahoitusosuus; ja
- b) osallistumismaksu.

4. Rahoitusosuus suoritetaan vuotuisena rahoitusosuutena, ja se erääntyy komission rahoituspyynnöissä mainittuina päivinä.

5. Toiminnallinen rahoitusosuus perustuu jakoperusteeseen, joka määrittää Sveitsin markkinahintaisen bruttokansantuotteen, jäljempänä 'BKT', ja unionin markkinahintaisen BKT:n suhteena. Osapuolten markkinahintaista BKT:tä koskevat luvut tähän tarkoitukseen ovat viimeisimmät saatavilla olevat Euroopan unionin tilastotoimiston (Eurostat) luvut sen vuoden tammikuun 1 päivästä, jona vuosittainen maksu suoritetaan; tässä otetaan asianmukaisesti huomioon Luxemburgissa 26 päivänä lokakuuta 2004 tehty Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus yhteistyöstä tilastoalalla. Jos edellä mainittua sopimusta lakataan soveltamasta, Sveitsin BKT:ksi katsotaan Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön toimittamien tietojen pohjalta vahvistettu BKT.

6. Kunkin unionin viraston toiminnallinen rahoitusosuus lasketaan soveltamalla jakoperustetta kyseisen vuoden asiaankuuluvaan unionin talousarvion tukea koskevaan kohtaan (tukea koskeviin kohtiin) sisältyvään viraston vuotuisen hyväksytyyn talousarvioon ottaen huomioon kunkin viraston osalta mahdolliset liitteessä II olevassa 1 artiklassa määritellyt mukautetut toiminnalliset rahoitusosuudet. Tietojärjestelmien ja muiden toimien toiminnallinen rahoitusosuus lasketaan soveltamalla jakoperustetta kyseisen vuoden asiaankuuluvaan talousarvioon, joka esitetään talousarvion toteuttamista koskevissa asiakirjoissa (kuten työohjelmissä tai sopimuksissa). Kaikki viitesummat perustuvat maksusitoumusmäärärahoihin.

7. Vuotuinen osallistumismaksu on 4 prosenttia 5 ja 6 kohdan mukaisesti lasketusta vuotuisesta toiminnallisesta rahoitusosuudesta.
8. Komissio toimittaa Sveitsille riittävät tiedot rahoitusosuuden laskemisesta. Nämä tiedot toimitetaan ottaen asianmukaisesti huomioon unionin luottamuksellisuutta ja tietosuojaa koskevat säännöt.
9. Kaikki Sveitsin rahoitusosuudet tai unionilta saatavat maksut sekä maksettavien tai saatavien määrien laskenta suoritetaan euroina.
10. Jos tämä sopimus ei tule voimaan kalenterivuoden alussa, Sveitsin kyseisen vuoden toiminnallista rahoitusosuutta mukautetaan liitteessä II olevassa 4 artiklassa määriteltyjen menetelmien ja maksuehtojen mukaisesti.
11. Tämän artiklan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset määräykset vahvistetaan liitteessä II.
12. Sekakomitea tarkastelee kolmen vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen kolmen vuoden välein Sveitsin osallistumista koskevia ehtoja, sellaisina kuin ne on määritelty liitteessä II olevassa 1 artiklassa, ja mukauttaa niitä tarvittaessa.

26 ARTIKLA

Voimaantulo

1. Osapuolet ratifioivat tai hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Osapuolet ilmoittavat toisilleen tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämien sisäisten menettelyjen päätökseen saattamisesta.
2. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona viimeinen seuraavista välineistä on annettu tiedoksi:
 - a) henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja
 - b) henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja
 - c) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja
 - d) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen muutospöytäkirja

- e) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen valtioneuvoston päätös
- f) rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen päätös
- g) rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja
- h) rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen valtioneuvoston päätös
- i) maataloustuotteiden kaupasta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen muutospöytäkirja
- j) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen päätös
- k) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja
- l) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa

- m) Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin
- n) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä.

27 ARTIKLA

Sopimuksen irtisanominen

1. Kumpikin osapuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla asiasta toiselle osapuolelle.
2. Tämän sopimuksen voimassaolo päättyy kuuden kuukauden kuluttua 1 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta.
3. Jos tämän sopimuksen voimassaolo päättyy, yksityishenkilöiden ja talouden toimijoiden tämän sopimuksen nojalla jo ennen tämän sopimuksen päättymistä saamat oikeudet ja velvollisuudet pysyvät voimassa. Osapuolet päättävät yhteisellä sopimuksella, mitä tehdään oikeuksille, joita ollaan myöntämässä.

Tehty [...] [...] kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja kukin teksti on yhtä todistusvoimainen.

TÄMÄN VAKUUDEKSI tätä varten asianmukaisesti valtuutetut edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

(Signature Block, to the effect of, in all 24 EU languages: "Euroopan unionin puolesta" ja "Sveitsin valaliiton puolesta")

SOPIMUKSEN 6 ARTIKLAN MUKAISESTI SISÄLLYTETYT UNIONIN SÄÄDÖKSET

Jollei teknisissä mukautuksissa toisin määrätä, tähän liitteeseen sisällytetyissä unionin säädöksissä säädettyjen unionin jäsenvaltioita koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien katsotaan koskevan Sveitsiä. Tätä sovelletaan kaikilta osin sopimuksen 2 lukuun sisältyvien institutionaalisten määräysten mukaisesti.

Vakavat rajat ylittävät terveysuhat

1. 32022 R 2371 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2371, annettu 23 päivänä marraskuuta 2022, valtioiden rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista ja päätöksen N:o 1082/2013/EU kumoamisesta (EUVL L 314, 6.12.2022, s. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>).

Tätä sopimusta sovellettaessa asetuksen (EU) 2022/2371 säännöksiä koskevat seuraavat mukautukset:

- a) Sveitsi osallistuu terveysturvakomitean työskentelyyn kaikilta osin, ja sillä on äänioikeutta lukuun ottamatta terveysturvakomiteassa samat oikeudet ja velvoitteet kuin unionin jäsenvaltioilla;

- b) Sveitsillä on täydet käyttöoikeudet asetuksella (EU) 2022/2371 perustettuun varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmään;
- c) Sveitsi käyttää asetuksen (EU) 2022/2371 3 artiklan 10 kohdassa olevaa määritelmää ainoastaan tämän sopimuksen täytäntöönpanoon;
- d) Sveitsin on toimitettava asetuksen (EU) 2022/2371 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut raportit samanaikaisesti kuin unionin jäsenvaltioilta kyseisen artiklan mukaisesti edellytetään, mutta aikaisintaan vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta. Sveitsi toimittaa raporttinsa varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmän kautta;
- e) poistetaan asetuksen (EU) 2022/2371 7 artiklan 5 kohdasta sanat ”tietoja, jotka ovat Euroopan unionin”. Toinen virke tulkitaan Sveitsin osalta seuraavasti: ”Kyseisten kansallisten turvallisuussääntöjen on tarjottava vähintään vastaava turvallisuusluokiteltujen tietojen suoja kuin se, joka tarjotaan turvaluokiteltujen tietojen vaihtoon sovellettavista turvallisuusmenettelyistä tehdyn Sveitsin valaliiton ja Euroopan unionin välisen sopimuksen ja sen nojalla tehtyjen turvajärjestelyjen mukaisesti”;
- f) tätä sopimusta sovellettaessa myös Sveitsi voi osallistua asetuksen (EU) 2022/2371 12 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun yhteishankintamenettelyyn;
- g) asetuksen (EU) 2022/2371 12 artiklan 4 kohdan a, b, c, e ja f alakohtaa ei sovelleta Sveitsiin;

- h) asetuksen (EU) 2022/2371 23 artikla ei vaikuta Sveitsin toimivaltaan todeta ja kansanterveysuhkia kansallisella tasolla ja todeta ne päättyneiksi;
- i) asetuksen (EU) 2022/2371 25 artiklan a ja b kohtaa ei sovelleta Sveitsiin;
- j) asetuksen (EU) 2022/2371 27 artiklan 1 kohdassa oleva viittaus asetukseen (EU) 2016/679 ja direktiiviin 2002/58/EY katsotaan Sveitsin osalta viittaukseksi asianomaiseen kansalliseen lainsäädäntöön.

- 2. 32023 R 1808 Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2023/1808, annettu 21 päivänä syyskuuta 2023, mallin vahvistamisesta rajatylittäviin vakaviin terveysuhkiin liittyvää ehkäisy-, valmius- ja reagointisuunnittelua koskevien tietojen toimittamiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2371 mukaisesti (EUVL L 234, 22.9.2023, s. 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1808/oj).
- 3. 32024 R 0892 Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2024/892, annettu 22 päivänä maaliskuuta 2024, tietyillä kansanterveyden aloilla toimivien Euroopan unionin vertailulaboratorioiden nimeämisestä (EUVL L, 2024/892, 25.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/892/oj).
- 4. 32024 R 1232 Komission delegoitu asetukset (EU) 2024/1232, annettu 5 päivänä maaliskuuta 2024, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2371 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse kansallisten ehkäisy-, valmius- ja reagointisuunnitelmien täytäntöönpanon tilannetta ja niiden suhdetta unionin ehkäisy-, valmius- ja reagointisuunnitelmaan koskevista arvioinneista (EUVL L, 2024/1232, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1232/oj).

5. 32024 R 2959 Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2024/2959, annettu 29 päivänä marraskuuta 2024, kansanterveyden alalla toimivien Euroopan unionin vertailulaboratorioiden nimeämisestä elintarvike- ja vesivälitteisiä bakteereita, elintarvike-, vesi- ja vektorivälitteisiä loismatoja ja alkueläimiä sekä elintarvike- ja vesivälitteisiä viruksia varten (EUVL L, 2024/2959, 2.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/2959/oj).
6. 32018 D 0945 Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2018/945, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2018, epidemiologisen seurannan piiriin kuuluvista tartuntataudeista ja erityisistä terveysasioista ja asian kannalta merkityksellisistä tapausmäärittelyistä (EUVL L 170, 6.7.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/945/oj).
7. 32017 D 0253 Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/253, annettu 13 päivänä helmikuuta 2017, ilmoitusmenettelyjen vahvistamisesta osana Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1082/2013/EU mukaisesti valtioiden rajat ylittäviä vakavia terveysuhkia ja niitä koskevaa tiedonvaihtoa ja kuulemista sekä niihin reagoimisen koordinoimista varten perustettua varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmää (EUVL L 37, 14.2.2017, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2017/253/oj), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:
 - 32021 D 0858 Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2021/858, annettu 27 päivänä toukokuuta 2021, täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2017/253 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse rajat ylittävien vakavien terveysuhkien aiheuttamista varoituksista ja matkustajatietolomakkeiden avulla määritettyjen matkustajien kontaktien jäljityksestä (EUVL L 188, 28.5.2021, s. 106, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/858/oj);

- 32021 D 1212 Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2021/1212, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2021, täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2017/253 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse rajat ylittävien vakavien terveysuhkien aiheuttamista varoituksista ja täytettyjen matkustajatietolomakkeiden avulla määritettyjen altistuneiden henkilöiden kontaktien jäljityksestä (EUVL L 263, 23.7.2021, s. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/1212/oj).

EUROOPAN TAUTIENEHKÄISY- JA VALVONTAKESKUS

8. 32004 R 0851 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 851/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta (EUVL L 142, 30.4.2004, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/851/oj>), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- 32022 R 2370 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2370, annettu 23 päivänä marraskuuta 2022, tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 851/2004 muuttamisesta (EUVL L 314, 6.12.2022, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2370/oj>).

Tätä sopimusta sovellettaessa asetuksen (EY) N:o 851/2004 säännöksiä koskevat seuraavat mukautukset:

- a) Sveitsi osallistuu keskuksen;
- b) Sveitsi osallistuu keskuksen toiminnan rahoitukseen sopimuksen 25 artiklan mukaisesti;

- c) Sveitsi osallistuu keskuksen hallintoneuvoston työskentelyyn kaikilta osin, ja sillä on äänioikeutta lukuun ottamatta siinä samat oikeudet ja velvoitteet kuin unionin jäsenvaltioilla;
- d) Sveitsi osallistuu keskuksen neuvoa-antavan foorumin työskentelyyn kaikilta osin, ja sillä on foorumissa samat oikeudet ja velvoitteet kuin unionin jäsenvaltioilla;
- e) Sveitsi myöntää keskukselle ja sen henkilöstölle henkilöstön virastolle suorittamien virallisten tehtävien puitteissa lisäyksessä määrätyt erioikeudet ja vapaudet, jotka perustuvat pöytäkirjassa (N:o 7) oleviin 1–6, 10–15, 17 ja 18 artiklaan. Viittaukset pöytäkirjan vastaaviin artikloihin ilmoitetaan suluissa;
- f) poiketen siitä, mitä Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen (joista säädetään asetuksessa N:o 31 (ETY) 11 (Euratom) Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiajärjestön virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta (EYVL 45, 14.6.1962, s. 1385), myöhemmät muutokset mukaan luettuina) 12 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, keskus voi päättää ottaa palvelukseensa Sveitsin kansalaisia, joilla on täydet kansalaisoikeudet. Keskus voi hyväksyä Sveitsin asiantuntijoiden tilapäisen siirron keskuksen palvelukseen;
- g) Sveitsi osallistuu keskuksen ylläpitämien verkostojen työskentelyyn kaikilta osin, ja sillä on verkostoissa samat oikeudet ja velvoitteet kuin unionin jäsenvaltioilla;

- h) korvataan asetuksen (EY) N:o 851/2004 3 artiklan 2 kohdan g alakohdassa ilmaisun ”tapauskohtaisesti” jälkeen ilmaisu ”vierailuja tiiviissä yhteistyössä asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa” ilmaisulla ”vierailuja asianomaisten jäsenvaltioiden avulla ja tiiviissä yhteistyössä niiden kanssa”;
- i) asetuksen (EY) N:o 851/2004 20 a artiklassa oleva viittaus asetukseen (EU) 2016/679 ja direktiiviin 2002/58/EY katsotaan Sveitsin osalta viittaukseksi asianomaiseen kansalliseen lainsäädäntöön.

ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

1 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 1 artiklan mukaisesti)

Viraston tilat ja rakennukset ovat loukkaamattomia. Niihin ei voi kohdistua etsintää, pakkoluovutusta, menetetyksi tuomitsemista eikä pakkolunastusta. Viraston omaisuus ja varat eivät voi olla minkään hallinnollisen tai oikeudellisen pakkotoimenpiteen kohteena ilman Euroopan unionin tuomioistuimen lupaa.

2 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 2 artiklan mukaisesti)

Viraston arkistot ovat loukkaamattomia.

3 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 3 ja 4 artiklan mukaisesti)

1. Virasto, sen varat, tulot ja muu omaisuus on vapautettu kaikista välittömistä veroista.

2. Tavaroihin ja palveluihin, jotka viedään Sveitsistä virastolle virkakäyttöön tai tarjotaan viraston käyttöön Sveitsissä, ei sovelleta välillisiä tulleja tai veroja.
3. Vapautus arvonlisäverosta myönnetään, jos tavaroiden ja palvelujen laskussa tai vastaavassa asiakirjassa mainittu tosiasiallinen ostohinta on yhteensä vähintään 100 Sveitsin frangia (verot mukaan luettuina). Virasto on vapautettu kaikista tulleista, tuonti- ja vientikielloista sekä tuonti- ja vientirajoituksista viraston virkakäyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta. Tämän vapautuksen nojalla maahan tuotuja tuotteita ei saa luovuttaa Sveitsissä maksua vastaan eikä maksutta muuten kuin Sveitsin hallituksen kanssa sovituin edellytyksin.
4. Vapautus arvonlisäverosta, valmisteverosta ja mahdollisista muista välillisistä veroista myönnetään peruuttamalla vero, kun tavaroiden tai palvelujen tarjoajalle esitetään tähän tarkoitettut sveitsiläiset lomakkeet.
5. Vapautus ei koske sellaisia veroja ja maksuja, jotka ovat ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista.

4 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 5 artiklan mukaisesti)

Sveitsin alueella unionin virasto saa virallisissa viestintäyhteysissään sekä kaikkien asiakirjojensa toimittamisessa saman kohtelun, jonka kyseinen valtio myöntää diplomaattisille edustustoilleen.

Viraston virallista kirjeenvaihtoa ja muita virallisia tiedonantoja ei saa sensuroida.

5 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 6 artiklan mukaisesti)

Viraston jäsenille ja henkilöstölle myönnetty unionin kulkulupa tunnustetaan Sveitsin alueella voimassa olevaksi matkustusasiakirjaksi. Näitä kulkulupia annetaan virkamiehille ja muulle henkilöstölle Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavissa henkilöstösäännöissä ja unionin muuta henkilöstöä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa vahvistetuin edellytyksin (asetus N:o 31 (ETY), N:o 11 (Euratom), Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön virkamiehiin sovellettavista henkilöstösäännöistä ja muuhun henkilöstöön sovellettavista palvelussuhteen ehdoista (EYVL 45, 14.6.1962, s. 1385), sellaisena kuin se on mahdollisesti muutettuna).

6 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 10 artiklan mukaisesti)

Unionin jäsenvaltioiden edustajilla, jotka osallistuvat viraston työhön, sekä näiden neuvonantajilla sekä teknisillä asiantuntijoilla on tavanomaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset heidän hoitaessaan tehtäviään sekä matkustaessaan kokouspaikalle Sveitsiin ja palatessaan sieltä.

7 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 11 artiklan mukaisesti)

Viraston virkamiehillä ja muulla henkilöstöllä on heidän kansalaisuudestaan riippumatta Sveitsin alueella seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- a) lainkäyttölinen koskemattomuus heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta, mukaan lukien heidän suulliset lausumansa sekä kirjalliset esityksensä, jollei sellaisissa perussopimusten määräyksissä, jotka toisaalta koskevat virkamiesten ja muun henkilöstön vastuuta unionia kohtaan ja toisaalta Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa unionin ja sen virkamiesten ja muun henkilöstön välisissä riidoissa, toisin määrätä. Tämä koskemattomuus jatkuu heidän tehtäviensä päättymisen jälkeenkin;
- b) maahanmuuttoa koskevat rajoitukset ja ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevat muodollisuudet eivät koske heitä, heidän puolisoitaan eikä heidän huollettavana olevia perheenjäseniään;
- c) valuutta- ja valuutanvaihtosääntelyssä samat helpotukset, jotka tavallisesti myönnetään kansainvälisten järjestöjen virkamiehille;
- d) oikeus tuoda maahan tullitta huonekalunsa ja henkilökohtainen käyttöomaisuutensa, kun he ensimmäisen kerran ryhtyvät hoitamaan tehtäviään Sveitsissä, ja heillä on oikeus viedä uudelleen nämä huonekalut ja tämä omaisuus tullitta virkatehtävien päättyessä, jollei Sveitsin hallitus aseta tuonnille tai viennille tarpeellisiksi katsomiaan ehtoja;

- e) oikeus tuoda maahan tullitta henkilökohtaiseen käyttöön auto, jonka he ovat hankkineet kyseisen maan sisämarkkinoita koskevin ehdoin joko siinä maassa, jossa he ovat viimeksi asuneet, tai maassa, jonka kansalaisia he ovat, sekä viedä se uudelleen tullitta, jollei Sveitsin hallitus aseta tuonnille tai viennille tarpeellisiksi katsomiaan ehtoja.

8 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 12 artiklan mukaisesti)

Unionin lainsäädännössä vahvistetuin edellytyksin ja siinä vahvistettua menettelyä noudattaen viraston virkamiehet ja muu henkilöstö ovat velvollisia maksamaan unionille veroa viraston heille maksamista palkoista ja palkkioista.

He eivät maksa viraston maksamista palkoista ja palkkiosta veroa Sveitsin liittovaltiolle, kantoneille eivätkä kunnille.

9 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 13 artiklan mukaisesti)

Sovellettaessa tuloverotusta, varallisuusverotusta ja perintöverotusta sekä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi Sveitsin ja unionin jäsenvaltioiden välillä tehtyjä yleissopimuksia viraston niiden virkamiesten ja sen muun henkilöstön kotipaikan, jotka hoitaakseen tehtävänsä viraston palveluksessa muuttavat verotuksellisista syistä Sveitsin alueelle ryhtyessään hoitamaan tehtäviään virastossa, heillä katsotaan sekä Sveitsissä että maassa, jossa heillä on verotuksellinen kotipaikka, olevan edelleen kotipaikka viimeksi mainitussa maassa, jos se on unionin jäsenvaltio. Tätä määräystä sovelletaan myös puolisoon, jos tämä ei harjoita omaa ansiotoimintaa, sekä tässä artiklassa tarkoitettujen henkilöiden huollettavina oleviin lapsiin.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuille henkilöille kuuluva Sveitsissä oleva sijaitseva irtain omaisuus on vapautettu perintöverosta Sveitsissä. Määrättäessä perintöveroa tällaisen omaisuuden katsotaan olevan jäsenvaltiossa, jossa kyseisillä henkilöillä on verotuksellinen kotipaikka, jollei kolmansien maiden oikeuksista ja kaksinkertaista verotusta koskevien kansainvälisten yleissopimusten määräysten soveltamisesta mahdollisesti muuta johdu.

Tämän artiklan määräyksiä sovellettaessa ei oteta huomioon sellaista kotipaikkaa, joka on hankittu ainoastaan tehtävien hoitamiseksi muiden kansainvälisten järjestöjen palveluksessa.

10 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 14 artiklan mukaisesti)

Unionin lainsäädännössä vahvistetaan unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskeva sosiaalietuusjärjestelmä.

Viraston virkamiesten ja henkilöstön ei näin ollen tarvitse olla Sveitsin sosiaaliturvajärjestelmän jäseniä edellyttäen, että he kuuluvat jo unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevaan sosiaalietuusjärjestelmään. Viraston henkilöstön kanssa samassa taloudessa elävät perheenjäsenet kuuluvat unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevan sosiaalietuusjärjestelmän piiriin sillä edellytyksellä, että he eivät ole muun työnantajan kuin viraston palveluksessa ja että he eivät saa sosiaaliturvaetuuksia unionin jäsenvaltiolta tai Sveitsiltä.

11 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 15 artiklan mukaisesti)

Unionin lainsäädännössä määritetään viraston virkamiesten ja muun henkilöstön ryhmät, joihin sovelletaan kokonaisuudessaan tai osittain 7, 8 ja 9 artiklan määräyksiä.

Virkamiesten ja muun näihin ryhmiin kuuluvan henkilöstön nimet, ura-alueet ja osoitteet toimitetaan määräajoin tiedoksi Sveitsille.

12 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 17 artiklan mukaisesti)

Viraston virkamiehille ja muulle henkilöstölle myönnetään erioikeudet, vapaudet ja helpotukset yksinomaan viraston edun mukaisesti.

Viraston on kumottava virkamiehelle tai muulle henkilöstölle myönnetty vapaus silloin kun virasto katsoo, että tämä kumoaminen ei ole ristiriidassa viraston edun kanssa.

13 ARTIKLA (pöytäkirjan (N:o 7) 18 artiklan mukaisesti)

Tämän lisäyksen soveltamiseksi virasto toimii yhteistyössä Sveitsin tai kyseessä olevien unionin jäsenvaltioiden vastuussa olevien viranomaisten kanssa.

LIITE SOPIMUKSEN 25 ARTIKLAN SOVELTAMISESTA

1 ARTIKLA

Luettelo unionin virastoista, tietojärjestelmistä ja muista toimista, joiden rahoitukseen Sveitsi osallistuu

Sveitsi osallistuu rahoitukseen seuraavasti:

a) virastot:

- Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus, perustettu asetuksella (EY) N:o 851/2004 (EUVL L 142, 30.4.2004, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/851/oj>), sellaisena kuin sitä sovelletaan liitteen I mukaisesti;

b) tietojärjestelmät:

- varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmä (EWRS), perustettu asetuksella (EU) 2022/2371 (EUVL L 314, 6.12.2022, s. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>), sellaisena kuin sitä sovelletaan liitteen I mukaisesti, paitsi jos Sveitsin rahoitusosuus kyseiseen tietojärjestelmään on jo kokonaisuudessaan katettu Sveitsin rahoitusosuudella keskukselle ja unionin terveysalan toimintaohjelmaan;

c) muut toimet:

- ei mitään.

2 ARTIKLA

Maksuehdot

1. Sopimuksen 25 artiklan mukaiset maksut suoritetaan tämän artiklan mukaisesti.
2. Kun komissio esittää varainhoitovuoden rahoituspyynnön, se ilmoittaa Sveitsille seuraavat tiedot:
 - a) toiminnallisen rahoitusosuuden määrä; ja
 - b) osallistumismaksun määrä.

3. Komissio ilmoittaa Sveitsille mahdollisimman pian ja viimeistään kunkin varainhoitovuoden huhtikuun 16 päivänä seuraavat Sveitsin osallistumista koskevat tiedot:

- a) kyseisen vuoden unionin vuotuisessa hyväksytyssä talousarviossa olevien asiaankuuluvien unionin talousarvion tukea koskevien kohtien maksusitoumusmäärärahojen määrät kunkin unionin viraston osalta, ottaen huomioon kunkin viraston osalta kaikki 1 artiklassa määritellyt mukautetut toiminnalliset rahoitusosuudet, sekä tietojärjestelmien ja muiden toimien asiaankuuluvien talousarvioiden osalta kyseisen vuoden hyväksytyyn unionin talousarvioon liittyvät maksusitoumusmäärärahojen määrät, jotka kattavat Sveitsin osallistumisen 1 artiklan mukaisesti;
- b) sopimuksen 25 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun osallistumismaksun määrä; ja
- c) virastojen osalta vuonna N asiaa koskevissa unionin talousarvion tukea koskevissa kohdissa vuodelle N+1 hyväksytyjä maksusitoumusmäärärahoja koskevien talousarviositoumusten määrät, jotka liittyvät unionin vuotuisen talousarvion ja jotka on merkitty asiaa koskeviin unionin talousarvion tukea koskevaan kohtaan (tukea koskeviin kohtiin) vuodelle N.

4. Komissio esittää talousarvioesityksen perusteella arvion 3 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuista tiedoista mahdollisimman pian ja viimeistään varainhoitovuoden syyskuun 1 päivänä.

5. Komissio esittää Sveitsille viimeistään 16 päivänä huhtikuuta ja, jos tätä sovelletaan kyseiseen virastoon, tietojärjestelmään tai muuhun toimeen, aikaisintaan 22 päivänä lokakuuta ja viimeistään 31 päivänä lokakuuta kunakin varainhoitovuonna rahoituspyynnön, joka vastaa Sveitsin tämän sopimuksen mukaista rahoitusosuutta kuhunkin sellaiseen asiaankuuluvaan virastoon, tietojärjestelmään tai muuhun toimeen, johon Sveitsi osallistuu.

6. Edellä 5 kohdassa tarkoitettu rahoituspyyntö tai rahoituspyynnöt on jaoteltava eriin seuraavasti:

- a) kunkin vuoden ensimmäisen erän, joka liittyy 16 päivään huhtikuuta mennessä esitettävään rahoituspyyntöön, on oltava enintään yhtä suuri kuin 4 kohdassa tarkoitettu arvio kyseisen viraston, tietojärjestelmän tai muun toimen vuotuisesta rahoitusosuudesta;

Sveitsi maksaa rahoituspyynnössä ilmoitetun määrän viimeistään 60 päivän kuluttua rahoituspyynnön esittämisestä.

- b) mahdollisesti sovellettavan vuoden toisen erän, joka liittyy aikaisintaan 22 päivänä lokakuuta ja viimeistään 31 päivänä lokakuuta esitettävään rahoituspyyntöön, on vastattava 4 kohdassa tarkoitetun määrän ja 5 kohdassa tarkoitetun määrän välistä erotusta, jos 5 kohdassa tarkoitettu määrä on suurempi.

Sveitsi maksaa tässä rahoituspyynnössä ilmoitetun määrän viimeistään 21 päivänä joulukuuta.

Sveitsi voi maksaa kustakin rahoituspyynnöstä erilliset maksut kunkin viraston, tietojärjestelmän tai muun toimen osalta.

7. Tämän sopimuksen ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna komissio esittää yhden rahoituspyynnön 90 päivän kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

Sveitsi maksaa rahoituspyynnössä ilmoitetun määrän viimeistään 60 päivän kuluttua rahoituspyynnön esittämisestä.

8. Jos rahoitusosuuden maksu viivästyy, Sveitsi maksaa maksamattomasta määrästä viivästyskorkoa eräpäivästä siihen päivään, jona maksamatta oleva määrä maksetaan kokonaisuudessaan.

Saamisiin, joita ei ole maksettu eräpäivänä, sovelletaan *Euroopan unionin virallisen lehden C-*sarjassa julkaistua Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaa korkoa, joka on voimassa erääntymiskauden ensimmäisenä päivänä, tai 0 prosentin korkoa sen mukaan, kumpi näistä on korkeampi, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä.

3 ARTIKLA

Sveitsin unionin virastoille maksaman rahoitusosuuden mukauttaminen täytäntöönpanon perusteella

Sveitsin unionin virastoille maksamaa rahoitusosuutta mukautetaan vuonna N+1, kun alustavaa toiminnallista rahoitusosuutta mukautetaan ylöspäin tai alaspäin alustavan toiminnallisen rahoitusosuuden ja mukautetun rahoitusosuuden välisellä erotuksella. Mukautettu rahoitusosuus lasketaan soveltamalla vuoden N rahoitusosuuden jakoperustetta talousarviositoumuksiin, jotka on tehty vuodelle N hyväksytyistä asiaankuuluvien unionin talousarvion tukia koskevien kohtien maksusitoumusmäärärahoista. Erotuksessa otetaan tarvittaessa huomioon kunkin viraston osalta 1 artiklassa määritelty prosentuaalinen mukautettu toiminnallinen rahoitusosuus.

4 ARTIKLA

Siirtymäjärjestelyt

Jos tämän sopimuksen voimaantulopäivä ei ole 1 päivä tammikuuta, sovelletaan tätä artiklaa 2 artiklasta poiketen.

Tämän sopimuksen ensimmäisenä täytäntöönpanovuonna, kuten on vahvistettu sopimuksen 25 artiklan ja tämän liitteen 1–3 artiklan mukaisesti, asianomaiseen virastoon, tietojärjestelmään tai muuhun toimeen sovellettavan kyseisen vuoden toiminnallista rahoitusosuutta vähennetään suhteellisesti ajallisesti kertomalla vuotuisen toiminnallisen rahoitusosuuden määrä seuraavien tekijöiden suhteella:

- a) kalenteripäivien lukumäärä tämän sopimuksen voimaantulopäivästä kyseisen vuoden joulukuun 31 päivään; ja
- b) kyseisen vuoden kalenteripäivien kokonaismäärä.

VÄLITYSOIKEUDESTA TEHTY PÖYTÄKIRJA

I LUKU JOHDANTOMÄÄRÄYKSET

I.1 ARTIKLA

Soveltamisala

Jos jompikumpi osapuolista, jäljempänä 'osapuolet', saattaa riidan välitysmenettelyyn sopimuksen 15 artiklan 2 kohdan tai 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti, sovelletaan tässä pöytäkirjassa vahvistettuja sääntöjä.

I.2 ARTIKLA

Kirjaamo ja sihteeripalvelut

Haagin pysyvän välitystuomioistuimen kansainvälinen toimisto, jäljempänä 'kansainvälinen toimisto', hoitaa kirjaamotehtävät ja tarjoaa sihteeripalveluja.

I.3 ARTIKLA

Ilmoitukset ja määräaikojen laskeminen

1. Ilmoitukset, esimerkiksi tiedonannot tai ehdotukset, voidaan lähettää millä tahansa tiedonsiirtovälineellä, joka varmentaa niiden lähettämisen tai mahdollistaa varmentamisen.
2. Tällaisia ilmoituksia voidaan lähettää sähköisesti vain, jos osapuoli on nimennyt tai hyväksynyt osoitteen nimenomaisesti tätä tarkoitusta varten.
3. Osapuolille tiedoksi annettavat ilmoitukset lähetetään Sveitsin osalta Sveitsin valaliiton ulkoasiainministeriön Euroopasta vastaavalle osastolle ja unionin osalta komission oikeudelliselle yksikölle.
4. Kaikki tässä pöytäkirjassa vahvistetut määräajat alkavat tapahtuman tai toimenpiteen toteutumisen jälkeisestä päivästä. Jos asiakirjan toimittamiselle asetettu määräaika päättyy muuna päivänä kuin unionin toimielinten tai Sveitsin hallituksen työpäivänä, asiakirjan toimittamiselle asetettu määräaika päättyy ensimmäisenä sitä seuraavana työpäivänä. Määräaikaan kuuluvat muut kuin työpäivät lasketaan mukaan.

I.4 ARTIKLA

Ilmoitus välitysmenettelyn aloittamisesta

1. Välitysmenettelyn käyttöä koskevan aloitteen tekevän osapuolen, jäljempänä 'kantaja', on lähetettävä toiselle osapuolelle, jäljempänä 'vastaaja', ja kansainväliselle toimistolle ilmoitus välitysmenettelyn aloittamisesta.

2. Välitysmenettelyn katsotaan alkavan sen päivän jälkeisenä päivänä, jona vastaaja vastaanottaa välitysmenettelyn aloittamista koskevan ilmoituksen.
3. Välitysmenettelyn aloittamista koskevan ilmoituksen on sisällettävä seuraavat tiedot:
- a) vaatimus riidan siirtämisestä välitysmenettelyyn;
 - b) osapuolten nimet ja yhteystiedot;
 - c) kantajan edustajan tai edustajien nimi ja osoite;
 - d) menettelyn oikeusperusta (sopimuksen 15 artiklan 2 kohta tai 16 artiklan 2 kohta) sekä:
 - i) sopimuksen 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa riidan aiheuttava kysymys sellaisena kuin se on virallisesti kirjattuna ratkaisua varten sekakomitean esityslistalle sopimuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti; ja
 - ii) sopimuksen 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa välitysoikeuden päätös, sopimuksen 15 artiklan 5 kohdassa mainitut täytäntöönpanotoimenpiteet ja riidanalaiset korvaavat toimenpiteet;
 - e) riidan aiheuttavan tai siihen liittyvän säännön nimeäminen;
 - f) lyhyt kuvaus riidasta; ja
 - g) välitystuomarin nimeäminen tai, jos nimitetään viisi välitystuomaria, kahden välitystuomarin nimeäminen.

4. Sopimuksen 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen voi sisältyä myös tietoja siitä, onko asia tarpeen saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

5. Välitysmenettelyn aloittamista koskevan ilmoituksen riittävyyttä koskevat kanteet eivät estä välitysoikeuden perustamista. Välitysoikeus ratkaisee tällaisen riidan lopullisesti.

I.5 ARTIKLA

Vastaus välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen

1. Vastaajan on 60 päivän kuluessa välitysmenettelyn aloittamista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta lähetettävä kantajalle ja kansainväliselle toimistolle ilmoitukseen vastaus, jossa on oltava seuraavat tiedot:

- a) osapuolten nimet ja yhteystiedot;
- b) vastaajan edustajan tai edustajien nimi ja osoite;
- c) vastaus I.4 artiklan 3 kohdan d–f alakohdan mukaisessa välitysmenettelyn aloittamista koskevassa ilmoituksessa annettuihin tietoihin; ja
- d) välitystuomarin nimeäminen tai, jos nimitetään viisi välitystuomaria, kahden välitystuomarin nimeäminen.

2. Sopimuksen 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen annettu vastaus voi sisältää myös vastauksen välitysmenettelyn aloittamista koskevassa ilmoituksessa tämän pöytäkirjan I.4 artiklan 4 kohdan mukaisesti annettuihin tietoihin ja tietoja siitä, onko asia tarpeen saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.
3. Vastaajan välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen antaman vastauksen puuttuminen, puutteellisuus tai myöhästyminen ei estä välitysoikeuden perustamista. Välitysoikeus ratkaisee tällaisen riidan lopullisesti.
4. Jos vastaaja pyytää välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen antamassaan vastauksessa, että välitysoikeus koostuu viidestä välitystuomarista, kantajan on nimettävä toinen välitystuomari 30 päivän kuluessa välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen annetun vastauksen vastaanottamisesta.

I.6 ARTIKLA

Edustus ja avustaminen

1. Osapuolia edustaa välitysoikeudessa yksi tai useampi edustaja. Edustajia voivat avustaa neuvonantajat tai asianajajat.
2. Edustajia tai heidän osoitteitaan koskevista muutoksista on ilmoitettava toiselle osapuolelle, kansainväliselle toimistolle ja välitysoikeudelle. Välitysoikeus voi milloin tahansa omasta aloitteestaan tai osapuolen pyynnöstä pyytää todisteita osapuolten edustajille annetuista valtuuksista.

II LUKU

VÄLITYSOIKEUDEN KOKOONPANO

II.1 ARTIKLA

Välitystuomarien lukumäärä

Välitysoikeus koostuu kolmesta välitystuomarista. Välitysoikeus koostuu viidestä välitystuomarista, jos kantaja välitysmenettelyn aloittamista koskevassa ilmoituksessaan tai vastaaja ilmoitukseen antamassaan vastauksessa pyytää sitä.

II.2 ARTIKLA

Välitystuomarien nimittäminen

1. Jos nimitetään kolme välitystuomaria, kumpikin osapuoli nimeää heistä yhden. Osapuolten nimeämät kaksi välitystuomaria valitsevat kolmannen välitystuomarin, joka toimii välitysoikeuden puheenjohtajana.
2. Jos nimitetään viisi välitystuomaria, kumpikin osapuoli nimeää heistä kaksi. Osapuolten nimeämät neljä välitystuomaria valitsevat viidennen välitystuomarin, joka toimii välitysoikeuden puheenjohtajana.

3. Jos välitystuomarit eivät 30 päivän kuluessa osapuolten nimeämän viimeisen välitystuomarin nimeämisestä ole päässeet sopimukseen välitysoikeuden puheenjohtajan valinnasta, pysyvän välitystuomioistuimen pääsihteeri nimittää puheenjohtajan.
4. Välitysoikeuden muodostavien välitystuomarien valinnan helpottamiseksi laaditaan ohjeellinen luettelo henkilöistä, joilla on 6 kohdassa tarkoitettu pätevyys; tämä ohjeellinen luettelo on yhteinen kaikille kahdenvälisille sopimuksille, jotka koskevat sisämarkkinoiden aloja, joihin Sveitsi osallistuu, sekä tälle sopimukselle, Luxemburgissa 21 päivänä kesäkuuta 1999 tehdylle Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliselle sopimukselle maataloustuotteiden kaupasta, jäljempänä 'maataloustuotteiden kauppaa koskeva sopimus', ja [...] [...] tehdylle Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton väliselle sopimukselle Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa, jäljempänä 'sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta', ja tämä luettelo saatetaan tarvittaessa ajan tasalle. Sekakomitea hyväksyy päätöksellään kyseisen luettelon ja saattaa sen ajan tasalle tämän sopimuksen soveltamiseksi.
5. Jos osapuoli ei nimeä välitystuomaria, pysyvän välitystuomioistuimen pääsihteeri nimittää kyseisen välitystuomarin 4 kohdassa tarkoitettusta luettelosta. Jos tällaista luetteloa ei ole, pysyvän välitystuomioistuimen pääsihteeri valitsee nimitettävän välitystuomarin arvalla henkilöistä, joita toinen osapuoli tai molemmat osapuolet ovat virallisesti ehdottaneet 4 kohdan soveltamiseksi.

6. Välitysoikeuden muodostavien henkilöiden on oltava erittäin päteviä henkilöitä, joilla on tai ei ole yhteyksiä osapuoliin ja joiden riippumattomuus ja eturistiriidattomuus on taattu, minkä lisäksi heillä on oltava monipuolista kokemusta. Heillä on erityisesti oltava osoitettua asiantuntemusta lainsäädännöstä ja tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista asioista, he eivät saa ottaa vastaan ohjeita kummaltakaan osapuolelta ja heidän on toimittava yksilöinä eivätkä he saa ottaa ohjeita miltään organisaatiolta tai hallitukselta riitaan liittyvissä kysymyksissä. Välitysoikeuden puheenjohtajalla on myös oltava kokemusta riitojenratkaisumenettelyistä.

II.3 ARTIKLA

Välitystuomarien ilmoitukset

1. Kun henkilön nimittämistä välitystuomariksi harkitaan, hänen on ilmoitettava kaikista olosuhteista, jotka todennäköisesti antavat aiheita perusteltuihin epäilyihin hänen puolueettomuudestaan tai riippumattomuudestaan. Välitystuomarin on nimityksestä lähtien ja koko välitysmenettelyn ajan ilmoitettava näistä olosuhteista viipymättä osapuolille ja muille välitystuomareille, ellei hän ole jo tehnyt niin.
2. Välitystuomari voidaan erottaa, jos jotkin olosuhteet voivat aiheuttaa perusteltuja epäilyksiä hänen puolueettomuudestaan tai riippumattomuudestaan.
3. Osapuoli voi pyytää nimittämänsä välitystuomarin erottamista ainoastaan syystä, joka tulee sen tietoon nimittämisen jälkeen.

4. Jos välitystuomari ei toimi tehtävässään tai jos hänen toimimisensa siinä on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti mahdotonta, sovelletaan II.4 artiklan mukaista välitystuomarien erottamismenettelyä.

II.4 ARTIKLA

Välitystuomarien erottaminen

1. Osapuolen, joka haluaa erottaa välitystuomarin, on esitettävä erottamispyyntö 30 päivän kuluessa päivästä, jona välitystuomarin nimityksestä ilmoitetaan, tai 30 päivän kuluessa päivästä, jona se saa tiedon II.3 artiklassa tarkoitetuista olosuhteista.
2. Erottamispyyntö lähetetään toiselle osapuolelle, erotettavalle välitystuomarille, muille välitystuomareille ja kansainväliselle toimistolle. Siinä on esitettävä erottamispyynnön syyt.
3. Kun erottamispyyntö on tehty, toinen osapuoli voi hyväksyä sen. Kyseinen välitystuomari voi myös luopua tehtävästään. Hyväksyminen tai tehtävästä luopuminen ei merkitse erottamispyynnön perusteiden hyväksymistä.
4. Jos toinen osapuoli ei 15 päivän kuluessa erottamispyynnön ilmoittamisesta hyväksy erottamispyyntöä tai kyseinen välitystuomari ei luovu tehtävästä, erottamista pyytänyt osapuoli voi pyytää pysyvän välitystuomioistuimen pääsihteeriä tekemään päätöksen erottamisesta.

5. Tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetussa päätöksessä on esitettävä päätöksen perustelut, elleivät osapuolet toisin sovi.

II.5 ARTIKLA

Välitystuomarin korvaaminen

1. Jos välitystuomari on vaihdettava välitysmenettelyn aikana, korvaava henkilö nimitetään tai valitaan II.2 artiklassa vahvistetun korvattavan välitystuomarin nimittämiseen tai valintaan sovellettavan menettelyn mukaisesti, jollei tämän artiklan 2 kohdasta muuta johdu. Tätä menettelyä sovelletaan, vaikka toinen osapuoli ei olisi käyttänyt oikeuttaan nimittää korvattavaa välitystuomaria tai osallistua tämän nimittämiseen.

2. Jos välitystuomari korvataan, menettelyä jatketaan siitä, missä korvattu välitystuomari lakkasi hoitamasta tehtäviään, jollei välitysoikeus toisin päättä.

II.6 ARTIKLA

Vastuusta vapauttaminen

Jollei kyse ole tahallisesta väärinkäytöksestä tai törkeästä huolimattomuudesta, osapuolet luopuvat sovellettavan lain sallimissa rajoissa välitystuomareita vastaan nostetuista kanteista, jotka koskevat välitysmenettelyyn liittyvää toimea tai laiminlyöntiä.

III LUKU

VÄLITYSMENETTELY

III.1 ARTIKLA

Yleiset määräykset

1. Välitysoikeuden asettamispäivä on päivä, jona viimeinen välitystuomari hyväksyy nimityksensä.
2. Välitysoikeus varmistaa, että osapuolia kohdellaan tasapuolisesti ja että kummallakin osapuolella on menettelyn asianmukaisessa vaiheessa riittävät mahdollisuudet puolustaa oikeuksiaan ja esittää asiansa. Välitysoikeus toteuttaa menettelyn siten, että vältetään viivästykset ja tarpeettomat kulut ja varmistetaan osapuolten välisen riidan ratkaiseminen.
3. Istunto järjestetään, jollei välitysoikeus osapuolia kuultuaan toisin päättä.
4. Kun osapuoli lähettää ilmoituksen välitysoikeudelle, se tekee sen kansainvälisen toimiston välityksellä ja lähettää samalla jäljennöksen toiselle osapuolelle. Kansainvälinen toimisto lähettää kullekin välitystuomarille jäljennöksen ilmoituksesta.

III.2 ARTIKLA

Välitysmenettelyn paikka

Välitysmenettelyn paikka on Haag. Välitysoikeus voi poikkeuksellisten olosuhteiden niin vaatiessa kokoontua missä tahansa muussa paikassa, jota se pitää asian käsittelyn kannalta tarkoituksenmukaisena.

III.3 ARTIKLA

Kieli

1. Menettelyn kielet ovat ranska ja englanti.
2. Välitysoikeus voi määrätä, että kaikkiin kannekirjelmään tai vastineeseen liitettyihin asiakirjoihin ja kaikkiin menettelyn aikana alkuperäisellä kielellä toimitettuihin muihin asiakirjoihin on liitettävä käännös jommallekummalle menettelyn kielelle.

III.4 ARTIKLA

Kannekirjelmä

1. Kantajan on lähetettävä kannekirjelmänsä vastaajalle ja välitysoikeudelle kansainvälisen toimiston välityksellä välitysoikeuden asettamassa määräajassa. Kantaja voi päättää pitää I.4 artiklassa tarkoitettua välitysmenettelyn aloittamista koskevaa ilmoitustaan kannekirjelmänä, jos se täyttää myös tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyt edellytykset.
2. Kannekirjelmän on sisällettävä seuraavat tiedot:
 - a) I.4 artiklan 3 kohdan b–f alakohdassa määrätyt tiedot;
 - b) kanteen tueksi esitetyt tosiseikat; ja
 - c) kanteen tueksi esitetyt oikeudelliset perustelut.
3. Kannekirjelmään on mahdollisuuksien mukaan liitettävä kantajan mainitsevat asiakirjat ja muut todisteet tai siinä on viitattava niihin. Sopimuksen 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kannekirjelmään on mahdollisuuksien mukaan sisällyttävä myös tietoja siitä, onko asia tarpeen saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III.5 ARTIKLA

Vastine

1. Vastaajan on lähetettävä vastine kantajalle ja välitysoikeudelle kansainvälisen toimiston välityksellä välitysoikeuden asettamassa määräajassa. Vastaaja voi päättää pitää I.5 artiklassa tarkoitettua välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen annettua vastausta vastineena, jos vastaus välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen täyttää myös tämän artiklan 2 kohdassa määrätyt edellytykset.
2. Vastineessa on vastattava tämän pöytäkirjan III.4 artiklan 2 kohdan a–c alakohdan mukaisesti kannekirjelmän kohtiin. Siihen on mahdollisuuksien mukaan liitettävä vastaajan mainitsevat asiakirjat ja muut todisteet tai siinä on viitattava niihin. Sopimuksen 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vastineeseen on mahdollisuuksien mukaan sisällyttävä myös tietoja siitä, onko asia tarpeen saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.
3. Vastaaja voi esittää vastakanteen vastineessa tai välitysmenettelyn myöhemmässä vaiheessa, jos välitysoikeus päättää, että viivästys on olosuhteiden perusteella perusteltu, edellyttäen, että välitysoikeus on asiassa toimivaltainen.
4. Vastakanteeseen sovelletaan III.4 artiklan 2 ja 3 kohtaa.

III.6 ARTIKLA

Välitysoikeuden toimivalta

1. Välitysoikeus ratkaisee, onko se toimivaltainen sopimuksen 15 artiklan 2 kohdan tai 16 artiklan 2 kohdan perusteella.
2. Pöytäkirjan 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa välitysoikeudella on valtuudet tutkia riidan aiheuttava kysymys sellaisena kuin se on virallisesti kirjattuna ratkaisua varten sekakomitean esityslistalle pöytäkirjan 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
3. Sopimuksen 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa pääasialla käsitellessä välitysoikeudella on valtuudet tutkia riidanalaisten korvaavien toimenpiteiden oikeasuhteisuutta, myös silloin, kun kyseiset toimenpiteet on toteutettu kokonaan tai osittain Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin tehdyn sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 20 artiklan 4 kohdan mukaisesti, siltä osin kuin on kyse Sveitsin osallistumisesta unionin terveysalan toimintaohjelmaan.
4. Välitysoikeuden toimivallan puutetta koskeva oikeudenkäyntiväite on esitettävä viimeistään vastineessa tai, jos kyseessä on vastakanne, vastauksessa. Se, että osapuoli on nimennyt välitystuomarin tai osallistunut hänen nimittämiseensä, ei estä sitä esittämästä tällaista oikeudenkäyntiväitettä. Oikeudenkäyntiväite, jonka mukaan riita ylittää välitysoikeuden toimivallan, on esitettävä heti, kun välitysmenettelyn aikana nousee esiin kysymys, jonka väitetään ylittävän välitysoikeuden toimivallan. Välitysoikeus voi joka tapauksessa sallia oikeudenkäyntiväitteen esittämisen asetetun määräajan jälkeen, jos se katsoo, että viivästykseen oli pätevä syy.

5. Välitysoikeus voi ratkaista 4 kohdassa tarkoitetun oikeudenkäyntiväitteen joko käsittelemällä sitä ennakkokysymyksenä tai osana pääasiassa tehtävää ratkaisua.

III.7 ARTIKLA

Muut kirjalliset huomautukset

Välitysoikeus päättää osapuolia kuultuaan, mitä muita kirjallisia lausumia osapuolten on toimitettava tai ne voivat toimittaa kannekirjelmän ja vastineen lisäksi, ja asettaa määräajan niiden toimittamiselle.

III.8 ARTIKLA

Aikarajat

1. Välitysoikeuden asettamat määräajat kirjallisten asiakirjojen, mukaan lukien kannekirjelmä ja vastine, esittämiselle eivät saa ylittää 90:tä päivää, elleivät osapuolet toisin sovi.
2. Välitysoikeus tekee lopullisen päätöksensä 12 kuukauden kuluessa perustamisestaan. Välitysoikeus voi erityisen vaikeissa poikkeuksellisissa olosuhteissa pidentää tätä määräaikaa enintään kolmella kuukaudella.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa vahvistetut määräajat puolitetaan

a) kantajan tai vastaajan pyynnöstä, jos välitysoikeus päättää 30 päivän kuluessa pyynnön esittämisestä toista osapuolta kuultuaan, että asia on kiireellinen; tai

b) jos osapuolet niin sopivat.

4. Sopimuksen 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa välitysoikeus tekee lopullisen päätöksensä kuuden kuukauden kuluessa päivästä, jona korvaavista toimenpiteistä on ilmoitettu sopimuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

III.9 ARTIKLA

EU:n tuomioistuimessa nostetut kanteet

1. Välitysoikeus saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi sopimuksen 12 artiklan ja 15 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

2. Välitysoikeus voi milloin tahansa saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi sillä edellytyksellä, että välitysoikeus pystyy määrittämään riittävän tarkasti asian oikeudellisen ja tosiasiallisen taustan sekä sen myötä esiin tulleet oikeudelliset kysymykset. Käsittely välitysoikeudessa keskeytetään, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on antanut ratkaisunsa.

3. Kumpikin osapuoli voi lähettää välitysoikeudelle perustellun pyynnön saattaa asia Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Välitysoikeus hylkää tällaisen pyynnön, jos se katsoo, että 1 kohdassa tarkoitetut edellytykset asian saattamiseksi Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi eivät täyty. Jos välitysoikeus hylkää osapuolen pyynnön saattaa asia Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, sen on perusteltava päätöksensä pääasiassa tehtävässä ratkaisussa.

4. Välitysoikeus saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ilmoituksella. Ilmoituksen on sisällettävä ainakin seuraavat tiedot:

- a) lyhyt kuvaus riidasta;
- b) asiaa koskevat unionin säädökset ja/tai tämän sopimuksen määräykset; ja
- c) unionin oikeuden käsite, jota on tulkittava sopimuksen 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Välitysoikeus ilmoittaa osapuolille asian saattamisesta Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

5. Euroopan unionin tuomioistuin soveltaa vastaavasti toimivaltansa käyttämiseen sovellettavia sisäisiä menettelysääntöjään antaakseen ennakkoratkaisun perussopimusten ja unionin toimielinten, elinten ja laitosten säädösten tulkinnasta.

6. Edustajat ja asianajajat, joilla on oikeus edustaa osapuolia välitysoikeudessa I.4, I.5, III.4 ja III.5 artiklan mukaisesti, saavat edustaa osapuolia Euroopan unionin tuomioistuimessa.

III.10 ARTIKLA

Välitoimet

1. Sopimuksen 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kumpi tahansa osapuoli voi missä tahansa välitysmenettelyn vaiheessa hakea välitoimia, jotka koostuvat korvaavien toimenpiteiden keskeyttämisestä.
2. Edellä olevan 1 kohdan mukaisessa hakemuksessa on ilmoitettava oikeudenkäynnin kohde ja seikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen, sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joiden vuoksi haettujen välitoimien määrääminen on ilmeisesti perusteltua. Hakemuksiin on sisällyttävä kaikki todisteet ja todisteiden esittämistä koskevat pyynnöt seikoista, joiden vuoksi välitoimien määrääminen on perusteltua.
3. Välitoimia hakevan osapuolen on lähetettävä hakemus kirjallisesti toiselle osapuolelle sekä välitysoikeudelle kansainvälisen toimiston välityksellä. Välitysoikeus asettaa lyhyen määräajan, jonka kuluessa toinen osapuoli voi esittää kirjallisia tai suullisia huomautuksia.
4. Välitysoikeus tekee kuukauden kuluessa 1 kohdassa tarkoitetun hakemuksen jättämisestä päätöksen riidanalaisten korvaavien toimenpiteiden keskeyttämisestä, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a) välitysoikeus on alustavasti vakuuttunut välitoimia hakeneen osapuolen hakemuksessaan esittämän asian oikeellisuudesta;

- b) välitysoikeus katsoo, että välitoimia hakeneelle osapuolelle aiheutuisi ennen lopullista päätöstä vakavaa ja peruuttamatonta haittaa ilman korvaavien toimenpiteiden keskeyttämistä; ja
- c) välitoimia hakeneelle osapuolelle riidanalaisten korvaavien toimenpiteiden välittömästä soveltamisesta aiheutuva vahinko on suurempi kuin kyseisten toimenpiteiden välittömään ja tehokkaaseen soveltamiseen liittyvä etu.

5. Edellä III.9 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua menettelyn lykkäämistä ei sovelleta tämän artiklan mukaisissa menettelyissä.

6. Välitysoikeuden 4 kohdan mukaisesti tekemällä päätöksellä on ainoastaan väliaikainen vaikutus, eikä se vaikuta välitysoikeuden pääasiassa tekemään ratkaisuun.

7. Jos välitysoikeuden tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti tekemässä päätöksessä ei vahvisteta aikaisempaa määräaikaa keskeytyksen päättämiseksi, keskeytys raukeaa, kun sopimuksen 16 artiklan 2 kohdan mukainen lopullinen päätös tehdään.

8. Epäselvyyksien välttämiseksi tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan, että välitoimia hakevan osapuolen ja toisen osapuolen etuja tarkastellessaan välitysoikeuden on otettava huomioon osapuolten yksityishenkilöiden ja talouden toimijoiden edut, mutta tämä ei tarkoita, että tällaisille henkilöille tai talouden toimijoille myönnettäisiin asiavaltuus välitysoikeudessa.

III.11 ARTIKLA

Todisteet

1. Kummankin osapuolen on esitettävä todisteet tosiseikoista, joihin se perustaa kanteensa tai vastineensa.
2. Välitysoikeus voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan pyytää osapuolilta asian kannalta merkityksellisiä tietoja, joita se pitää tarpeellisina ja asianmukaisina. Välitysoikeus asettaa määräajan, jonka kuluessa osapuolten on vastattava sen pyyntöön.
3. Välitysoikeus voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan pyytää miltä tahansa taholta mitä tahansa tietoja, joita se pitää asianmukaisina. Välitysoikeus voi myös pyytää asiantuntijalausuntoa, jos se pitää tätä tarkoituksenmukaisena, kunhan se noudattaa tässä osapuolten sopimia ehtoja.
4. Välitysoikeuden on saatettava osapuolten saataville kaikki tämän artiklan nojalla saamansa tiedot, ja osapuolet voivat esittää välitysoikeudelle huomautuksensa kyseisistä tiedoista.
5. Välitysoikeuden pyydettyä toisen osapuolen näkemyksiä sen on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, joilla ratkaistaan osapuolten esiin tuomat henkilötietojen suoja, salassapitovelvollisuutta ja luottamuksellisuuden oikeutettuja etuja koskevat kysymykset.
6. Välitysoikeus arvioi toimitettujen todisteiden hyväksyttävyyttä, merkityksellisyyttä ja vahvuutta.

III.12 ARTIKLA

Istunnot

1. Kun on järjestettävä istunto, välitysoikeuden on osapuolia kuultuaan ilmoitettava osapuolille riittävän paljon etukäteen istunnon päivämäärä, kellonaika ja paikka.
2. Istunto on julkinen, jollei välitysoikeus erityisin perustein omasta aloitteestaan tai osapuolten pyynnöstä toisin päättä.
3. Välitysoikeuden puheenjohtaja laatii ja allekirjoittaa jokaisesta istunnosta pöytäkirjan. Ainoastaan tällainen pöytäkirja on todistusvoimainen.
4. Välitysoikeus voi päättää järjestää virtuaalisen istunnon kansainvälisen toimiston käytännön mukaisesti. Osapuolille on ilmoitettava tästä hyvissä ajoin. Tällöin sovelletaan 1 kohtaa soveltuvien osin sekä 3 kohtaa.

III.13 ARTIKLA

Laiminlyönti

1. Jos kantaja ei ole esittänyt kannekirjelmäänsä tässä pöytäkirjassa asetetussa tai välitysoikeuden asettamassa määräajassa esittämättä tähän riittävää syytä, välitysoikeus määrää välitysmenettelyn päättymään, jos ei ole ratkaisematta olevia kysymyksiä, joiden ratkaiseminen voi olla tarpeen, ja jos välitysoikeus katsoo sen aiheelliseksi.

Jos vastaaja ei tässä pöytäkirjassa asetetussa tai välitysoikeuden asettamassa määräajassa ole toimittanut vastaustaan välitysmenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen tai vastinettaan esittämättä riittävää syytä, välitysoikeus määrää menettelyn jatkamisesta eikä katso, että tämä laiminlyönti itsessään merkitsee kantajan väitteiden hyväksymistä.

Toista alakohtaa sovelletaan myös silloin, kun kantaja ei vastaa vastakanteeseen.

2. Jos osapuoli, joka on asianmukaisesti kutsuttu III.12 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ei ole läsnä istunnossa eikä esitä riittävää syytä poisjääntiinsä, välitysoikeus voi jatkaa välitysmenettelyä.
3. Jos osapuoli, jota välitysoikeus on asianmukaisesti kehottanut esittämään lisätodisteita, ei tee niin asetetussa määräajassa eikä esitä riittävää syytä, välitysoikeus voi tehdä ratkaisunsa käytettävissään olevien todisteiden perusteella.

III.14 ARTIKLA

Menettelyn päättäminen

1. Jos osapuolilla osoitetaan olleen kohtuullinen mahdollisuus esittää perustelunsa, välitysoikeus voi julistaa menettelyn päättyneeksi.
2. Välitysoikeus voi omasta aloitteestaan tai osapuolen pyynnöstä päättää aloittaa menettelyn uudelleen milloin tahansa ennen päätöksensä tekemistä, jos se katsoo sen tarpeelliseksi poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

IV LUKU

PÄÄTÖS

IV.1 ARTIKLA

Päätökset

Välitysoikeus pyrkii tekemään päätöksensä yksimielisesti. Jos yksimielistä päätöstä ei kuitenkaan voida tehdä, välitysoikeuden päätös tehdään välitystuomarien enemmistöllä.

IV.2 ARTIKLA

Välitysoikeuden päätöksen muoto ja vaikutus

1. Välitysoikeus voi tehdä eri kysymyksiä koskevia erillisiä päätöksiä eri aikoina.
2. Kaikki päätökset on laadittava kirjallisesti, ja ne on perusteltava. Ne ovat lopullisia ja osapuolia sitovia.
3. Välitystuomarien on allekirjoitettava välitysoikeuden päätös, jossa mainitaan päivämäärä, jona päätös tehtiin, ja ilmoitetaan välitysmenettelyn paikka. Kansainvälinen toimisto toimittaa osapuolille jäljennöksen välitystuomarien allekirjoittamasta päätöksestä.

4. Kansainvälinen toimisto julkistaa välitysoikeuden päätöksen.

Välitysoikeuden päätöstä julkistaessaan kansainvälisen toimiston on noudatettava henkilötietojen suoja, salassapitovelvollisuutta ja luottamuksellisuutta koskevia oikeutettuja etuja koskevia asiaankuuluvia sääntöjä.

Toisessa alakohdassa tarkoitetut säännöt ovat samat kaikkien niiden kahdenvälisten sopimusten osalta, jotka koskevat sisämarkkinoiden aloja, joihin Sveitsi osallistuu, sekä tämän sopimuksen, maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen ja Sveitsin säännöllistä rahoitusosuutta koskevan sopimuksen osalta. Sekakomitea hyväksyy päätöksellä nämä säännöt ja saattaa ne ajan tasalle tämän sopimuksen soveltamiseksi.

5. Osapuolet noudattavat viipymättä kaikkia välitysoikeuden päätöksiä.

6. Sopimuksen 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa välitysoikeus asettaa osapuolten lausunnon saatuaan pääasiassa tehtävässä ratkaisussa kohtuullisen määräajan päätöksensä noudattamiselle sopimuksen 15 artiklan 5 kohdan mukaisesti ottaen huomioon osapuolten sisäiset menettelyt.

IV.3 ARTIKLA

Sovellettava oikeus, tulkintasäännöt ja sovittelija

1. Sovellettava oikeus koostuu tästä sopimuksesta, unionin säädöksistä, joihin siinä viitataan, sekä muista kansainvälisen oikeuden periaatteista, jotka ovat merkityksellisiä sopimuksen ja kyseisten säädösten soveltamisen kannalta.

2. Väilysoikeus tekee päätökset sopimuksen 12 artiklassa tarkoitettujen tulkintasääntöjen mukaisesti.
3. Väilysoikeus ei saa tehdä päätöksiä sovittelijana eikä *ex aequo et bono*.

IV.4 ARTIKLA

Yhteisesti sovittu ratkaisu tai muut syyt menettelyn päättämiseen

1. Osapuolet voivat milloin tahansa sopia keskenään ratkaisusta riitaansa. Niiden on yhdessä ilmoitettava tällaisesta ratkaisusta väilysoikeudelle. Jos ratkaisu edellyttää kumman tahansa osapuolen kansallisten menettelyjen mukaista hyväksyntää, ilmoituksessa mainitaan kyseinen vaatimus ja väilymenettely keskeytetään. Väilymenettely lopetetaan, jos hyväksyntää ei vaadita tai on annettu ilmoitus kyseisten kansallisten menettelyjen päätökseen saattamisesta.
2. Jos kantaja ilmoittaa menettelyn aikana kirjallisesti väilysoikeudelle, että se ei halua jatkaa asian käsittelyä, ja jos vastaaja ei ole siihen päivään mennessä, jona väilysoikeus vastaanottaa kyseisen ilmoituksen, vielä ryhtynyt menettelyn aikana mihinkään toimenpiteisiin, väilysoikeus antaa määräyksen, jolla menettelyn päättymisen kirjataan virallisesti. Väilysoikeus päättää, mistä kustannuksista kantaja vastaa, jos se näyttää olevan perusteltua kyseisen osapuolen menettelyn vuoksi.

3. Jos välitysoikeus toteaa ennen välitysoikeuden päätöksen tekemistä, että menettelyn jatkaminen on jostain muusta kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettusta syystä muuttunut hyödyttömäksi tai mahdottomaksi, välitysoikeuden on ilmoitettava osapuolille aikomuksestaan antaa määräys menettelyn päättämisestä. Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta, jos on ratkaisematta olevia kysymyksiä, joista voi olla tarpeen päättää, ja jos välitysoikeus arvioi olevan asianmukaista tehdä niin.
4. Välitysoikeuden on toimitettava osapuolille jäljennös välitysmenettelyn päättämistä koskevasta määräyksestä tai välitystuomarien allekirjoittamasta osapuolten välisellä sopimuksella tehdystä päätöksestä. Osapuolten välisellä sopimuksella tehtyihin välityspäätöksiin sovelletaan IV.2 artiklan 2–5 kohtaa.

IV.5 ARTIKLA

Välitysoikeuden päätöksen oikaiseminen

1. Osapuoli voi 30 päivän kuluessa välitysoikeuden päätöksen vastaanottamisesta pyytää välitysoikeutta oikaisemaan välitysoikeuden päätöksen tekstissä kaikki laskentavirheet, mahdolliset kirjoitusvirheet tai muut vastaavat virheet tai puutteet ilmoittamalla asiasta toiselle osapuolelle ja kansainvälisen toimiston välityksellä välitysoikeudelle. Jos välitysoikeus katsoo, että pyyntö on perusteltu, sen on tehtävä oikaisu 45 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Pyyntöillä ei ole lykkäävää vaikutusta IV.2 artiklan 6 kohdassa määrättyyn määräaikaan.

2. Välitysoikeus voi 30 päivän kuluessa päätöksensä tiedoksiantamisesta tehdä 1 kohdassa tarkoitetut oikaisut omasta aloitteestaan.

3. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut oikaisut on tehtävä kirjallisesti, ja ne ovat erottamaton osa päätöstä. Sovelletaan IV.2 artiklan 2–5 kohtaa.

IV.6 ARTIKLA

Välitystuomarien palkkiot

1. Jäljempänä IV.7 artiklassa tarkoitettujen palkkioiden on oltava kohtuullisia ottaen huomioon asian monimutkaisuus, välitystuomarien siihen käyttämä aika ja kaikki muut merkitykselliset olosuhteet.

2. Laaditaan ja saatetaan tarvittaessa ajan tasalle luettelo päivittäisistä korvauksista sekä enimmäis- ja vähimmäistuntimääristä, jotka koskevat kaikkia kahdenvälisiä sopimuksia niillä sisämarkkinoihin liittyvillä aloilla, joihin Sveitsi osallistuu, sekä tätä sopimusta, maataloustuotteiden kauppaa koskevaa sopimusta ja Sveitsin säännöllistä rahoitusosuutta koskevaa sopimusta. Sekakomitea hyväksyy päätöksellään kyseisen luettelon ja saattaa sen ajan tasalle tämän sopimuksen soveltamiseksi.

IV.7 ARTIKLA

Kustannukset

1. Kumpikin osapuoli vastaa omista kustannuksistaan ja puolesta välitysoikeuden kustannuksia.

2. Välitysoikeus vahvistaa kustannuksensa pääasiassa tehtävässä ratkaisussa. Näihin kustannuksiin sisältyvät vain seuraavat:

- a) välitystuomarien palkkiot, jotka ilmoitetaan erikseen kunkin välitystuomarin osalta ja jotka välitysoikeus itse vahvistaa IV.6 artiklan mukaisesti;
- b) matkakulut ja muut välitystuomareille aiheutuneet kulut; ja
- c) kansainvälisen toimiston palkkiot ja kulut.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen kustannusten on oltava kohtuullisia, kun otetaan huomioon riidan arvo, riidan monimutkaisuus, välitystuomarien ja välitysoikeuden mahdollisesti nimeämien asiantuntijoiden käyttämä aika sekä muut merkitykselliset olosuhteet.

IV.8 ARTIKLA

Kustannusten tallettaminen

- 1. Välitysmenettelyn alussa kansainvälinen toimisto voi pyytää kumpaakin osapuolta tallettamaan yhtä suuren summan ennakkona IV.7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja kustannuksia varten.
- 2. Välitysmenettelyn aikana kansainvälinen toimisto voi pyytää osapuolia tekemään 1 kohdassa tarkoitettuja talletuksia täydentäviä talletuksia.

3. Kaikki osapuolten tämän artiklan mukaisesti tallettamit määrät maksetaan kansainväliselle toimistolle, joka maksaa ne tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi, mukaan lukien erityisesti välitystuomareille ja kansainväliselle toimistolle maksettavat palkkiot.

V LUKU

LOPPUMÄÄRÄYKSET

V.1 ARTIKLA

Muutokset

Sekakomitea voi päätöksellään hyväksyä muutoksia tähän pöytäkirjaan.